

HAYMANA CİVARINDA BULUNAN YENİ KİTABELER

Prof. Frans **Miltner**

Geçen senenin son baharında Bay Vecdinin gayretile Haymana ve civarında birçok eski devirlere ait mezar taşları bulunup resimleri alındı; bunların bazıları Ankarada bulunan Ogüst mabedinin yanındaki depoya getirilmiştir.

Her ne kadar bu taşların üzerindeki metinler alelade kitabelerden başka bir şey değilse de tesaduf edilen isimlerin (doğru) yapılış tarzı ve numara «7» de bahsolunan topoğrafik tesbitler bize bu taşlar hakkında ufak bir fikir edinmemize yardım eder.

I. - Şimdi Ankarada, Ogüst mabedinin yanındaki depoda bulunan kireç taşından mamul 1 metre 6 santim yüksekliğinde, 60 santim genişliğinde ve 26 sandın kalınlığında bir mezar taşı vardır. Harflerin büyüklüğü 4 santimdir. Taşın alt ve üst kısımları kopmuştur; sağ kenar yarıktır. Yukarı kısmında görülen kadın büstünün ve aşağıdaki harflerin şekilleri pek son zamana ait olmadıklarına işaretrettir.

Kitabenin baş tarafı kaybolmuştur (*Resim: 1*).

[' ' ' . . ' ' ' . ' ' ' ']
<L>PAT [... r /h,ypı]
ai'r ı; EOTIUCTI İV{IIIÇ
E (E) Em•r

Kızının hatırası için bu taş
diktirdi ve kendisi için.

Geriye kalan kelimelerden kitabenin baş tarafında bulunan ismin çıkarılması mümkün değildir.

il. - Bala civarında Altınçanakta bir çeşme duvarında bulunan mezar taşıdır. Yukarı kısmında görülen iki büsrün gövde ve kafaları kopmuştur. Aşağı kısmında bir çerçeve içinde bir bel, bir bıçak, bunların altında üzerlerinde birer .imse bulunan 2 masa vardır; birbirile bağlı 4 küçük halkanın ne demek olduğu hence malum değildir. Belki de Kütahyada bulunan mezar taşının üstünde ,gör- düğümüz gibi halkalar yün yumağı ve aralarındaki çizgiler de iş manasınadır.

Aı\,1 (nAıoç; \udıııoç
E<Jıı]CJEY una yı\EXL AaA-
ar; xaı nyargt Ba Ol•
ıV f.II]Ç ;C'QLV

Aiir hat kansı Halas ve kı-
zı Babu'nun hatırası için bu
taşı diktirdi.

Muhtelif şekillerde tesadüf edilen (Aa.aç) «Dabas» ismi hakkında «Sundwalb» in vesikalarına müracaat (Die einchiin. Nam. a. Syk. 133 inter lala).

«Ba m» kelimesi ve mensub olduğu grup Sundwall'a göre (A. A. O. 58) dedir (C I G III 4142 ye müracaat).

Elimizdeki metne göre ismi Ba ov Maşa olduğu zannediliyor.

Resim: 1

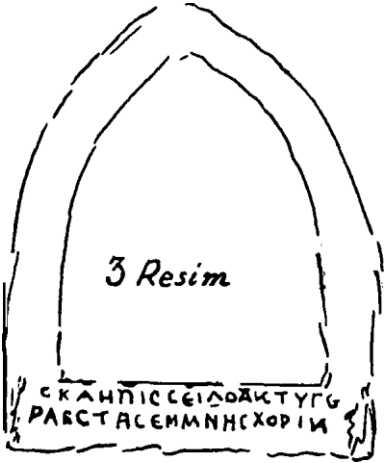
III. - Haymana civarında kapı şeklinde bir mezar taşıdır. **Yukarı kısmı** yuvarlak ve çerçelenmiştir. Burada bir karı kocanın kabartma resimleri görü- lür. Üstteki iki mustatilin içindeki yazılar kitabedir. Aşağda!ki sağ mustatilde, üstünde bir kase bulunan masa vardır. Soldakinde dört köşeli bir şekil görülür. (Resim: 3).

Resim: 2

Resim: 3

Resim: 4

Resim: 5

ΑΙΙΓ (ΑΙ)ΙΟΣ ΙΙ:αυΑτινοϷ ΤΕ
 Καυ ιημ; ΤΛ <Χ|ΕΤΤΗ|Ο|C|V
 ν . . . οϷ μν μιιϷ):U()iv
 ηδ̄οτεϷ

Aurelios Paulinos ve Kau-
 zakes (?) -----
 Hanrası için bu taşı diktir-
 diler

Resim: 6

«Ka1,taxı:Ϸ » ismine başka uygun bir kelime bulamadım; «QLV » le başlıyan ismin okunması kabil değildir; yerini boş bıraktım; okunabilen harflerden «nm()oϷ » olduğunu zannediyorum.

IV.- Haymana havalisinde Sındıran'ın Sınalı köyünden kaba mermerden bir mezartasıdır. Şimdi Ankaradaiki Ogüst mabedinin yamndak,i depodadır.

Yukarki yuvarlak çerçeve de iiii kadın görülür; bunların tersimleri alelaide olup Bizans sanayii nefisesini andırır.

Mezarta nın yüksekliği 55 santim, ,genişliği 47 san im, tkalnlığı 20 santim olup harflerin büyüklüğü 1,5 santimdir (*Resim: 4*).

['A]mtAıımoç dMııç n•EQU Asiklepios ıkızının hatrası
foni<TEV μντjç XOQıV için bu taş diktirdi

« nıyEQU » kelimesi adi halk lisanında ıkullamlmıştır; heııhalde yazan adamın kabahati; hakeza « dôomç » kelimesi de.

Kelimenin baş tarafı olan, () numara «6» da bahsolunan taştaki gibi başka şekillerde de yapılabilir; « xoqıV » (ıksodn) kelimesi de adi lisanda kul-lanılmıştır. Ne yazık ki aynı yerde bulunan ve bir tipte olan diğer iki mezar- taşının yazıları da kazıma ve yıkama yüzünden okunamıyacak hale gelmiştir.

Rodenwald [Y:ahrb. d. Inst. XXXIV. 1919, 77 ff] ve bilhassa Schober [Oesterr. Yahres:h. iXXXVI 1930 9 ff. insbes. 47] bunların yeri.li üslup cere- yanlarının tesirine maruz kılıp kalmadıklarından ıbahisle son imparatorlar devri- nin sanayii nefisesine ait olduklarını söylüyorlar.

V. - Haymana havalisinde Srdıran'ın Çe li köyünden Süleymanođlu Mustafanın evinde bulunan ıbir mezartaşıdır; aşağı kısmı kırılmıştır.

İçinde yazı bulunan müstatilin üstündeki yuvarlak çerçevelelenmiş kısımda 3 kabartma insan resmi vardır; solda bir bayan, arkada bir erkek çocuğu, sağda da bir adam (*Resim: 7*).

LOVıJ<TLOÇ CHAtôŦWQO'!!
xal LOVı<TLOÇ <paQvaxov
xcıl 'HA.tôŦWQOÇ :ıı:cıacı
μαQx(cô xal XQVOLôWQW
XQE:ııw Cıı•TWV &vfoniaav
μvfıııç xciQtıV

Heliodoros'un oğlu Dionü-
ros ve Farna:kos'un oğlu Di-
onüsius ve Paza'nın oğlu He-
liodoros Markios ile Galatfa
ve münebbiye Chrüsidoros'un
hatıraları için bu taş diktir-
diler.

« it 'xeaç » :kelimesi hakkında Sundwall'a (Die einh Nam. der Lyk. 176) müracaat.

VI. - Hayma:na havalisinde, Smdıran'ın Balçıkhisar köyünde bir evde bu-
lunan mezartaşıdır. Yuıkarı kısmı kopmuş, kenarları zedelenmiştir.

AiiQ (fııı.ı.oç) n:ıfoç xal
a(xıtoç xal 'Aı.€ avôQOÇ
Μομμwvoç Atie(1ıı,(a) 6μν1ı
nymEQL -roi'ı μdQm• &Mı.-
uoıı yha-rcııı &vırcııı{ııaııııı
μν{ııııç xciQıV xal .a. μwvı
ııVı!ıCTLOıı!

Biz Mommon'un ođulları A-
urelios Gaios, Dekmos, Alek-
sandros kal"deřimiz ve Dionü-
sios'un oğlu Meiroç'un sevgi-
li kıızı Aurelia Domna'nin
hatrası için bu taş diktirdik.

(«ixμοϕ » ismi asıl kullanılan (Μxμοϕ) [vergi. I G R R III 67 in. 208, C I G 606, 687, 1240 1286] şekille mukayese edilebilir. Μομμ.wv kelimesi hakkında Sundwall'a [Die einh. Nam. d. Lyk. 154] müracaat.

(yh•mcıııϕ) kelimesi pek garip; yanlış yazılmış olsa gerek. (rıyatEQL) ve (a<ıı.Jı.rrou) [numara 4 te geçen « n:yi(ıa » kelimesine bak} kelimeleri halk lisanında kullanılmıştır. « UVQQı QU L<ıL » kelimesini « εıVEQı Q<ı LE » olsa gerek; « v » harfi şayanı dikkattir. Sonradan ikinci kelimeyi boş bıraktım; Re-

Resim: 7

simde hafif izleri kalan « a » ve « μ » harflerinin arasında bir (x) olsa gerek; « a » önceki harfin « S » olduğu kanaatindeyim: Eğer bu kısımda taşın yalnız ızrarı mevzuu bahs değil ise.

VII.- Haymana havalisinden Sındıran'ın Çekirge köyünde bulunan bir mezartasıdır. Yuvarık, ısımlı toprakla gömülüdür. Yan tarafları üzüm salkımları ve asma filizleriyle süslenmiştir; üst kenarın arkasında bir fıçı resmi ve buradan her iki tarafa uzanan salkım ve filizler görülür.

Kitabenin altında, üzerinde kase bulunan bir masa, ve sağında da kulplu

bir bardak vardır. Bu mezar taşı bir piskoposun karısı için dikilmiştir; belki de masa, kase ve kulplu bardak piskoposun kilisede kullandığı şeyleri bildiriyor.

Aiigñ (1.fon) rionrivot•
E:icirxôtl (fo (t• T«â tñç izi.-
rr(gç TÇ Nıxoi.<in Tñ); imı
'Ei.ıorroi.m7ıv Atgqı.fa
rwı•va• 'bıog mv/'lıo; μr,nı
rēxvwv nfrnıv fan't ılvoq-
CTEV rıvtjııv zdgıv

Burada Nikolaos kilisesinin ve HeLiopolis şehrinin başpa-pazı Aurelios Monianos'un karısı Aurelia Muna yatıyor; bu taşı kocası yedi çocuğu ile beraber onun hatırası için diktirdi.

Resim: 8

Anadoluda ekseriya (ov) yerine « O » kullanılmıştır; « Μοριανός » kelimesinde olduğu gibi. {Vgl. diesbetzüglich MAMA IV nr. 349 Αο'ixıoç oder Igrr 111 171}. « α το (ıveı:voç » kelimesi de bu bahse ait olup gramere

uygun şekli « rm9xı:rw »>dir. Igr III 1249 da tesadüf edildiği gibi { Lovai.rn dô::Acp'ıı } yerine « Lovai.ov &ôı::]crpoi• » kelimeleri sadalı harflerle mukay- yet bulunuyor. Latince tasdfen sarfı nazar, « irrf'ıy_orro; » ve « N ıY.oİJin » ke- limelerinin arasındaki « ı. (eo) i• » calibi dikkattir.

Resim: 9

Hiereh. (697, 2, Not. epise. I 141 und Vita S. Theodori) sayfa 392 de gelen «IHıov ::ı:ı1rn7ıv ::ı:ı/ı; »» {Vgl. Ruge R. - e., X 102} kelimesinin Julipolis Gordiukome (Anderson. Brit - School IV 1897/98, 68 pi iv) kelimesinden mutlaka tefdkini işaret ediyor. Elimizdeki kitabenin ispatına göre Heliopolis harabelerini Sındıran civarında aramak lazımdır; çünkü mezartaşının uzaklara götürüldüğü zannolunamaz.

Türk asıkeri haritasına istinaden (1:800.000, 933, Ankara) Balçıkhi-sar civarında gösterilen harabelerin Heliopolis harabeleri olduğu kabul olunabilir. Bu bahsimin doğruluğu ancak mevzuu bahs mahallin tetkikrından sonra ispat olunabilir.

VIII. - Haymana'da Culuk'ta bulunan, yukarı kısmı kopuk, sağ kenarı hayli kopmuş bir mezartaşı,dr. Yan tarafları sarmaşıkla tezyin edilmiştir. Kitabenin altında muhtelif şekillerde süsler vardır. Arkada daire içinde bir rozet; sağındaki galiba bir beldir; ve bunun alt kısmında da üzerinde birer kase bulunan 3 masa vardır (Resim: 9).

Atıg (ı]l.frx) xı,w/"ıfa rnf-
onı rxlı ıııμvñç oi•cıgnı•
Y:t•Qll.lıı] tEl,n•xni• [i-ı•xı•nini
xtıyrncıf xnf 'Avnı•Fivo;
Oı•cı(lot' üvıgr; xı•gll,ı.ıı;
nı'Y]ıı]Ç).U(•ıı' ((•ıOTııO"(ı•

Gaios'un kızı Aurelia Klodia
ve Varos'un oğlu Domnos ve
Varos'un oğlu Anloninus
Kürillenin kocası Seleukos'
un sevkili kızı Kürillenin ha-
tırası için bu taş diktirdiler.

Kayınbiraderle baldızın kendi ailelerinden birile evlenen Selçukos'un kızı Kürilla'nın (Kyrilla) namına dikilen bu mezartaşı için bilhassa emek sarfettikleri pek ender tesadüf edilen bir şey olduğundan nazarı dikkati celbediyor.

